

Ammatillinen koulutus ja korkeakoulujen opiskelijavalinnat

9.5.2017

Ilmari Hyvönen

Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Aiheita

- Yleistä opiskelijavalinnoista
- Opiskelijavalinnoista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tulossopimuksissa kaudella 2017-20
- Ammatillisen koulutuksen suorittaneet korkeakoulujen valinnoissa - nykytila
- Työryhmän ehdotukset
  - Valmiina valintoihin II – ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun
- Seuraavat askeleet

Aiheita

- **Yleistä opiskelijavalinnoista**
- Opiskelijavalinnoista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tulossopimuksissa kaudella 2017-20
- Ammatillisen koulutuksen suorittaneet korkeakoulujen valinnoissa - nykytila
- Työryhmän ehdotukset
  - Valmiina valintoihin II – ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun
- Seuraavat askeleet

Opiskelijavalinnat, yleistä

- Kelpoisuus korkeakouluopintoihin määritelty laissa
  - Ylioppilastutkinto (AMK myös pelkkä lukion oppimäärä)
  - vähintään kolmivuotinen ammatillinen perustutkinto tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot; ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon, erikoisammattitutkinnon tai niitä vastaavan aikaisemman tutkinto; taikka
  - ulkomainen koulutus, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden korkeakouluopintoihin.
- **Korkeakoulut päättävät valintaperusteista**
- Hakijat voidaan jakaa erilaisen koulutustaustan perusteella jakaa valinnoissa erillisiin ryhmiin. Samaan ryhmään kuuluviin hakijoihin on sovellettava yhdenmukaisia valintaperusteita. Yliopistojen osalta jonkin kieliryhmän koulutustarpeen turvaamiseksi voidaan yhdenmukaisista valintaperusteista rajoitetusti poiketa.
- Yhteishaussa kiintiöt ensimmäistä paikkaansa hakeville

EUA (European University Association) Autonomy Scorecard

<http://www.university-autonomy.eu/>

▼ Admissions procedures at Bachelor level

- ▼ Admission criteria are set by the university 9
countries

This applies to 9 countries: Estonia, Finland, Iceland, Ireland, Italy, Luxembourg, Poland, Slovakia, United Kingdom

- ▼ Admission criteria are co-regulated by an external authority and universities 12
countries

This applies to 12 countries: Brandenburg, Croatia, Denmark, Hesse, Latvia, The Netherlands, North Rhine-Westphalia, Norway, Portugal, Serbia, Spain, Sweden

- ▼ Admissions are entirely regulated by an external authority 8
countries

This applies to 8 countries: Austria, Flanders, France, Wallonia, Hungary, Lithuania, Slovenia, Switzerland

Viime vuosien kehitystä

- Ammattikorkeakouluihin yhteishaut niiden perustamisesta alkaen
- **2008** Yliopistojen yhteishaku
- **2014** Korkeakoulujen yhteinen yhteishaku, opintopolku.fi
- **2014** paikkoja voitiin varata ensimmäistä paikkaansa hakeville
- **2016** Velvollisuus paikkojen varaamiseen ensimmäistä paikkaa hakeville
- **2013, 2016** Opiskelijavalintojen kehittämisryhmän suositukset valintojen kehittämisestä

Aiheita

- Yleistä opiskelijavalinnoista
- **Opiskelijavalinnoista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tulossopimuksissa kaudella 2017-20**
- Ammatillisen koulutuksen suorittaneet korkeakoulujen valinnoissa - nykytila
- Työryhmän ehdotukset
  - Valmiina valintoihin II – ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun
- Seuraavat askeleet

Korkeakoulujen tulossopimukset 2017-20: Yhteiset tavoitteet

*Korkeakoulut **hyödyntävät toisen asteen tutkintoja opiskelijavalinnassa nykyistä enemmän ja luopuvat pitkäkestoisesta valmistautumista edellyttävistä pääsykokeista.** Korkeakoulut lisäävät yhteistyötään toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa korkeakouluopintoihin siirtymisen nopeuttamiseksi.*

*Valintamenettelyjä kehitetään alakohtaisessa yhteistyössä. **Ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittavien osuutta uusista opiskelijoista kasvatetaan hyödyntämällä paikkojen varaamismahdollisuutta ensikertaisille hakijoille ja kehittämällä siirto-opiskelijoiden valintaa.***

Korkeakoulukohtaiset tavoitteet

Esim.

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu ottaa **vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Ammattikorkeakoulu hyödyntää ammatillisen toisen asteen tutkintotodistuksia ja ylioppilastutkintotodistuksia opiskelijavalinnoissa. Ammattikorkeakoulu lisää ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittamaan valittujen osuutta kaikista uusista opiskelijoista.** Vuonna 2020 ammattikorkeakouluun perustutkintoa suorittamaan valituista opiskelijoista vähintään 80 % on aidosti ensimmäistä kertaa korkeakouluun hyväksytyjä.

Aalto-yliopisto ottaa **vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista.** Yliopisto osallistuu alakohtaisten yhteisvalintojen kehittämiseen siten, että **yhteisvalinta on käytössä pääsääntöisesti sopimuskauden loppuun mennessä ja mahdolliset valintakokeet toteutetaan yhteistyössä** muiden alalla koulutusta tarjoavien yliopistojen kanssa. **Yliopisto lisää ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittamaan valittujen osuutta kaikista uusista opiskelijoista.** Yliopisto ottaa käyttöön todistusvalinnan kauppatieteen yhteisvalinnassa vuonna 2017. Yliopisto arvioi taidealan opiskelijavalintaprosessin ja valintaperusteet vuonna 2017. Uusitut valintaperusteet ovat käytössä kaikilla aloilla vuonna 2018.

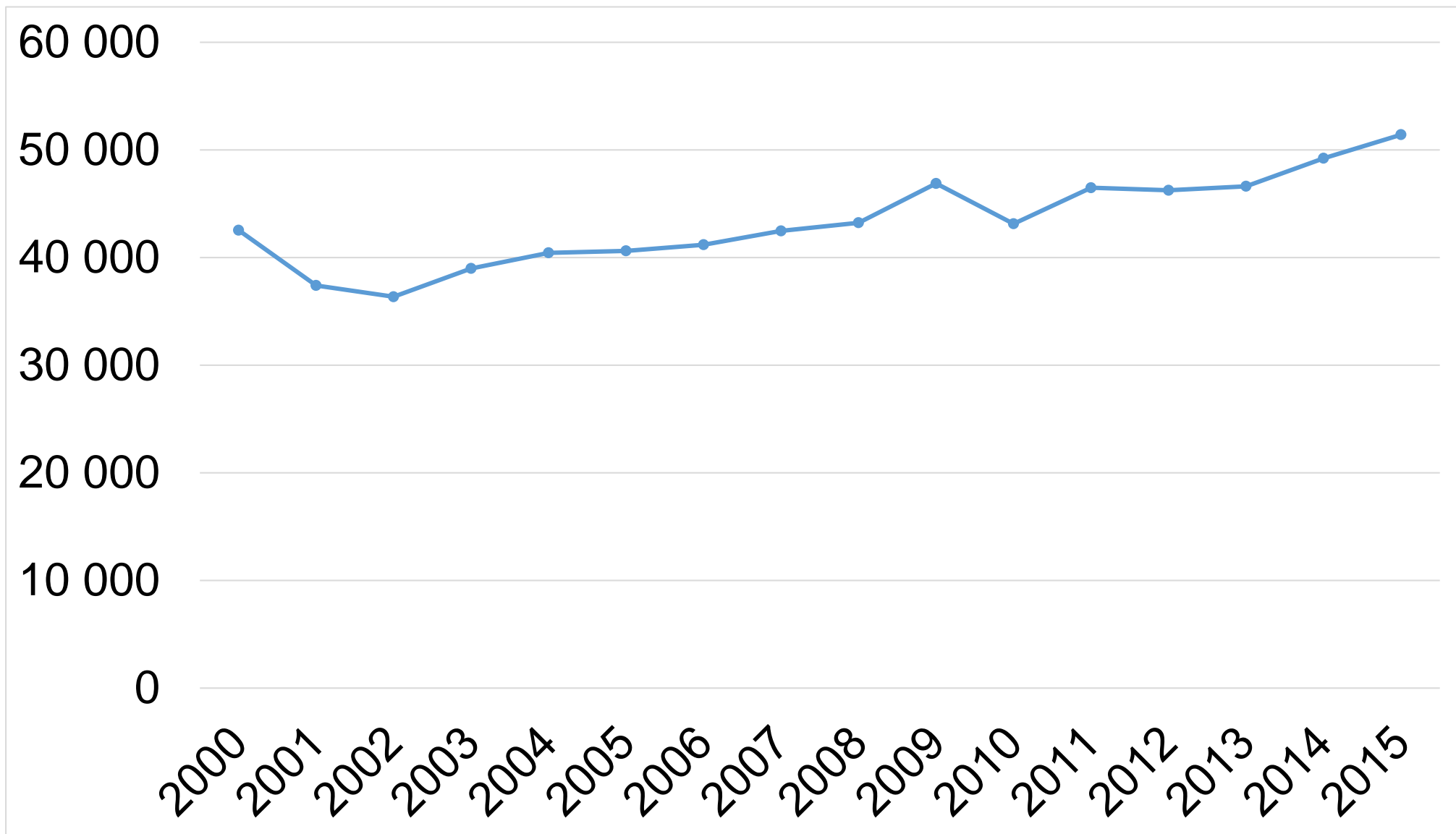
Aiheita

- Yleistä opiskelijavalinnoista
- Opiskelijavalinnoista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tulossopimuksissa kaudella 2017-20
- **Ammatillisen koulutuksen suorittaneet korkeakoulujen valinnoissa - nykytila**
- Työryhmän ehdotukset
  - Valmiina valintoihin II – ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun
- Seuraavat askeleet

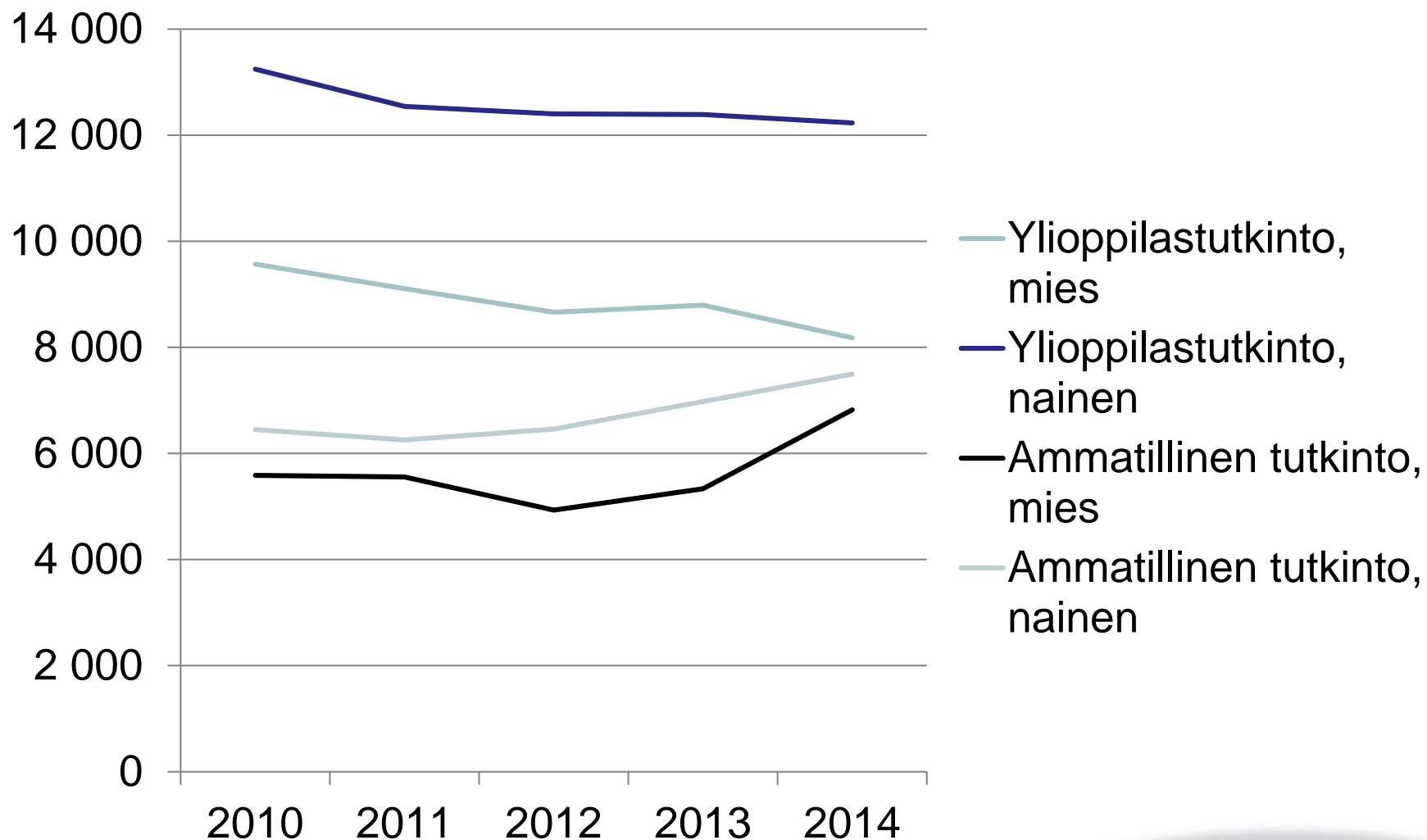
Ammatillisen tutkinnon hyödyntäminen

- Tällä hetkellä ammatillisen koulutuksen todistuksia ei pisteytetä korkeakoulujen valinnoissa (2016-)
- Ylioppilastutkintoa pisteytetään hyvin monella tavoin...
  - Kokeessa vain äidinkieli on pakollinen
  - Pyritään antamaan pisteitä alan kannalta relevanteista aineista
  - Opiskelijan lukiossa tekemät ainevalinnat merkityksellisiä
- Ylioppilastutkinnon perusteella tehtävät todistusvalinnat usein käytännössä tai eksplisiittisesti vain tiettyjä aineita valinneille ja kirjoittaneille
- Ammatillisen koulutuksen suorittaneet valitaan pääsykokeiden perusteella
- Hakijan ei tarvitse nykyvalinnoissa valita millä taustatutkinnolla hakee, vaan voi ilmoittaa kaikki aiemmat tutkintonsa ja pisteet lasketaan kaikkien osalta (joista pisteitä saa)

Ammatillisen tutkinnon suorittaneet

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavasta koulutuksesta paikan vastaanottaneet ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon suorittaneet sukupuolittain. Ylioppilastutkinnon suorittaneella voi olla myös ammatillinen tutkinto ja päinvastoin.

Taustakoulutus syksyllä 2016 alkaneessa I syklin koulutuksessa hakijan ilmoittama, **yliopistot**

Hakijat

Paikan vastaanottaneet

Taustakoulutus syksyllä 2016 alkaneessa I syklin koulutuksessa, hakijan ilmoittama, **ammattikorkeakoulut**

Hakijat

Ylioppilastutkinto tai lukion
oppimäärä

57%

Ammatillinen perustutkinto (jne.)

41%

Paikan vastaanottaneet

Ylioppilastutkinto tai lukion oppimäärä

64%

Ammatillinen perustutkinto (jne.)

35%

Syksyllä 2015 ja syksyllä 2016 alkaneiden ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen hakeneet ja paikan					
	2015		2016		paikan vastaanottaneiden muutos
	Hakijat	Paikan vastaanottaneet	Hakijat	Paikan vastaanottaneet	
Yhteensä	110 136	31 066	101 857	31 321	255
Suomessa suoritettu ammatillinen perustutkinto, kouluasteen, opistoasteen tai ammatillisen korkea-asteen tutkinto	43 208	12 150	41 186	10 638	-1 512

Läpäisy

- Ammatillisen koulutuksen suorittaneet läpäisevät korkeakoulutuksen huonommin kuin ylioppilastutkinnon suorittaneet. Ammatillisen koulutuksen suorittaneista suurempi osuus valmistuu hyvin nopeasti, mutta pitkällä aikavälillä suurempi osuus ammatillisen tutkinnon aiemmin suorittaneista jää valmistumatta kokonaan.
- 2011/2012 aloittaneista ammatillisen koulutuksen suorittaneista ammattikorkeakoulututkinnon suoritti kolmessa vuodessa 10,2% ja lukiokoulutuksen suorittaneista 5%. 2004/2005 aloittaneista ammatillisen koulutuksen suorittaneista 63,8% ja lukiokoulutuksen suorittaneista 70,9% suoritti ammattikorkeakoulututkinnon 10 vuodessa. 2009/2010 aloittaneista ammatillisen tutkinnon suorittaneista 25,8% ja lukiokoulutuksen suorittaneista 13,9% suoritti yliopistotutkinnon 5 vuodessa. 2004/2005 aloittaneista lukiokoulutuksen suorittaneista 67,3 ja ammatillisen tutkinnon suorittaneista 60,1% suoritti tutkinnon 10 vuodessa.

Miltä alalta mille alalle päädytään? Ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun? (2014)

- **32355** ammattikorkeakoulututkintoon johtavasta koulutuksesta paikan vastaanottaneesta **14319**:llä eli **44 %:lla** on ammatillinen tutkinto.
- Tekniikan ja liikenteen alan **4833** paikan vastaanottaneesta ammatillisen tutkinnon suorittaneesta **3903**:lla eli 80 %:lla on saman alan ammatillinen tutkinto.
- Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan **4809** paikan vastaanottaneesta ammatillisen tutkinnon suorittaneesta **3192**:lla eli 66 %:lla on saman alan ammatillinen tutkinto.
- Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan **2367** paikan vastaanottaneesta ammatillisen tutkinnon suorittaneesta **1299**:lla eli 54 %:lla on saman alan ammatillinen tutkinto.

Miltä alalta mille alalle päädytään?

Ammatillisen koulutuksesta yliopistoihin? (2014)

- **24825** paikan vastaanottaneesta **2373**:llä eli **10 %:lla** on ammatillinen tutkinto. (maisterivaiheen valinnat mukana)
- Suurimpia aloja (95) Yhteiskuntatieteellinen **423**, Kasvatustieteellinen **414**, Teknillistieteellinen **294**, Luonnontieteellinen **267**, Humanistinen **264**, Kauppatieteellinen **240**.
- Teknillistieteellisellä alalla ammatillinen tutkinto usein tekniikasta ($216/294 = 73\%$)
- Kauppatieteellisellä alalla Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala ($117/240 = 48\%$)
- Muilla aloilla ei yhtä selkeitä tausta-aloja

Korkeakoulujen valinnat nyt (s2016 valinnat)

Hakijan kelpoisuuden tuottava tutkinto

Lukiokoulutus ja ylioppilastutkinto
- Ainevalinnoista ja ylioppilastutkinnossa suoritetusta riippuen erilaisia näyttöjä osaamisesta

Ammatillinen koulutus

Ammatillinen perustutkinto
- arvosanat ammatillisista ja yhteisistä tutkinnon osista

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot
- ei arvosanoja
- ammatilliset tutkinnon osat
- voi olla myös yhteisiä

Pelkkä lukion oppimäärä (kelpoisuus ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin)

Ulkomainen kelpoisuuden tuottava tutkinto

— Pääasialliset valintavat, osuus syksyllä 2016 alkaneen koulutuksen yhteishaussa
- - - "Vaihtoehtoiset" valintatavat, "2nd chance"

Valintatapa

Todistusvalinta. Usein erityistä arvoa tutkinnossa osoitetulle relevantille erityisosaamiselle
- Usein edellytetään (eksplisiittisesti tai käytännössä) tiettyjä ylioppilastutkinnon kokeita, esim. nykytila luonnontieteissä ja tekniikassa: ylioppilastutkinnossa erityisesti pitkän matematiikan suoritus, kemia, fysiikka
- Toisaalta on myös vähemmän tiettyjä aineita korostavia todistusvalintoja, joissa kuitenkin usein pitkästä matematiikasta annetaan enemmän pisteitä kuin lyhyestä (esim. yliopistojen kauppatieteellisen alan valinnat)

Yhteispistevalinta, jossa arvotetaan toisaalta todistusta, myös pääsykoetta erillisenä näyttönä erityisosaamisesta tai soveltuvuudesta
- Esim. todistuksen pisteytys ja lisäksi pääsykoe
- Pisteytyksissä painotetaan eri tavoin haettavan koulutuksen kannalta relevantteja aineita

Valinta pelkän pääsykokeen perusteella.
- Yhteisiä tai korkeakoulukohtaisia kokeita
- joissain tapauksissa myös työkokempuspisteet (ammattikorkeakoulut)

Valinta opintojen perusteella
- Avoimessa korkeakouluopetuksessa (mahdollisesti toisen asteen koulutuksen aikana) tehdyt korkeakouluopinnot

YO 15,2%
AMK 0,4%

YO 48,7%
AMK 31,2%

YO 33,6%
AMK 68,4%

Aiheita

- Yleistä opiskelijavalinnoista
- Opiskelijavalinnoista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tulossopimuksissa kaudella 2017-20
- Ammatillisen koulutuksen suorittaneet korkeakoulujen valinnoissa - nykytila
- **Työryhmän ehdotukset**
  - **Valmiina valintoihin II – ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun**
- Seuraavat askeleet

Valmiina valintoihin

Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:37

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-429-0>

Valmiina valintoihin II. Ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:25

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-477-1>

Työryhmän ehdotus 1

Korkeakoulut valitsevat toisen asteen ammatillisen perustutkinnon suorittaneita koulutukseen myös pelkkään todistukseen perustuvalla todistusvalinnalla. Erityisesti todistusvalintaa tulee kehittää ammatillisen tutkinnon suorittaneiden valitsemisessa soveltuvan alan korkeakoulutukseen. Tällöin todistusvalinnassa painotetaan todistuksella osoitettua ammatillista osaamista. Pisteitä tulee antaa sekä ammatillisista että yhteisistä tutkinnon osista. Todistuksiin perustuen voidaan valita myös muiden alojen ammatillisia tutkintoja suorittaneita

Työryhmän ehdotus 2

Korkeakoulut suunnittelevat eri valintatavoilla (todistusvalinta, yhteispistevalinta, pääsykoevalinta valittavien määrät tarkoituksenmukaisesti siten, ettei erillisiä kiintiöitä ammatillisen tutkinnon suorittaneille tarvita. Yhteispistevalintaa tulee käyttää mahdollisimman vähän. Mikäli korkeakoulu käyttää hakukohteessa yhteispistevalintaa, joissa osa pisteistä annetaan todistuksen perusteella ja osa valintakokeen perusteella, myös ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden tulee saada todistuksestaan lähtöpisteitä. Pisteitä tulee antaa sekä ammatillisista että yhteisistä tutkinnon osista.

Työryhmän ehdotus 3

Opetus- ja kulttuuriministeriö muuttaa ammatillisten perustutkintojen arviointiasteikon 5-portaiseksi (1–5). Lisäksi todistukseen merkitään kaikkien asteikolla 1–5 arvioitujen tutkinnon osien tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanojen keskiarvo. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelelee valtioneuvoston asetuksen muutoksen asiasta ammatillisen koulutuksen reformin aikataulussa 1.1.2018 mennessä voimaan tulevaksi.

Työryhmän ehdotus 4

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus KARVI toteuttaa vuonna 2022 kansallisen arvioinnin ammatillisen koulutuksen oppimistuloksista ja niiden suhteesta opiskelijoille annettuihin arvosanoihin.

Työryhmän ehdotus 5

Todistusvalinnan lisäksi hakijoille tulee olla väylä, jossa osaamisen ja kyvykkyytensä pääsee näyttämään. Korkeakoulujen tulee kehittää yhä yhteisempiä, useilla aloilla käytettäviä valintakokeita, joissa mitataan osaamista, valmiuksia ja kyvykkyyttä korkeakouluopintoihin, mutta ei itse korkeakouluopintojen sisältöjä. Valintakokeiden tulee huomioida sekä ammatillisesta koulutuksesta että lukiokoulutuksesta tulevien osaaminen. Tämä edistää myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneiden pääsyä korkeakoulutukseen.

Työryhmän ehdotus 6

Ammatillisen koulutuksen tutkintotodistusten arvosanat saadaan valinnoissa käytettäväksi sähköisesti KOSKI-palvelusta vuoden 2018 alusta lähtien. Vanhojen todistusten käsittelyn helpottamiseksi Opetushallitus ja korkeakoulut valmistelevat yhdessä ohjeet ja suositukset vuonna 1999 voimaan tulleen lainsäädännön mukaisesti ja tämän jälkeen suoritettujen ammatillisten perustutkintojen arvosanojen vertailusta sekä todistusten ja niiden liitteiden tulkinnasta. Opetushallitus tarjoaa korkeakouluille tarvittaessa apua näiden tutkintotodistusten tulkitsemisessä. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee edellä mainittua työtä taloudellisesti.

Työryhmän ehdotus 7

Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Sekä ammatillisessa koulutuksessa että lukioissa opiskelevien tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen ratkaisevien valintojen tekemistä, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita. Entistä yhtenäisemmät valintaperustesuositukset sekä ammattikorkeakouluissa että yliopistoissa selkeyttäisivät koulutukseen hakeutumista ja lisääisivät kustannustehokkuutta.

Työryhmän ehdotukset 8 ja 9

- Toisen asteen oppilaitokset ja korkeakoulut lisäävät laaja-alaista yhteistyötä ja kehittävät yhteistyöratkaisuja korkeakoulutukseen pääsyn nopeuttamiseksi ja opintojen sujuvoittamiseksi. Työryhmä haastaa myös yliopistot kehittämään yhteistyötä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa.
- Korkeakoulut varmistavat yhdenvertaisen opiskelijavalinnan toteutumisen myös toisen asteen ja korkeakoulujen yhteistyömalleissa. Meneillään olevissa ESR-rahoitteisissa hankkeissa ja korkeakoulutuksen kehittämisen kärkihankerahoitusta saaneissa opiskelijavalintojen kehittämishankkeissa tulee vuoden 2018 aikana kehittää systemaattisia ja valtakunnallisia malleja, joissa suoritettujen korkeakouluopintojen perusteella voi hakeutua ja päästä eri korkeakouluihin opiskelemaan.

Työryhmän ehdotus 10

Korkeakoulut voivat hyödyntää kansallisia ja kansainvälisiä ammattitaitokilpailuja valinnoissa vastaavasti kuin hyödynnetään esimerkiksi Viksu-tiedekilpailua ja Talousguru -kilpailua.

Työryhmän ehdotus 11

Korkeakoulut rakentavat monipuolisia henkilökohtaistettuja opintopolkuja ottaen huomioon opiskelijan aikaisemman osaamisen. Opintojen ohjaus ja henkilökohtaistaminen tehdään pohjakoulutuksen ja muun, esimerkiksi työelämässä hankitun osaamisen perusteella opintojen alkuvaiheessa.

Työryhmän ehdotus 12

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa edellä olevien ehdotusten toteutumista säännöllisesti. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö laatii esityksen opiskelijavalintojen kehittämistä koskevaksi tutkimussuunnitelmaksi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteuttaa vuonna 2020 seuranta-arvioinnin Liikettä niveliin –arvioinnille (KARVI 2016) ja ottaa siinä huomioon myös yliopistojen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyön.

Aiheita

- Yleistä opiskelijavalinnoista
- Opiskelijavalinnoista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tulossopimuksissa kaudella 2017-20
- Ammatillisen koulutuksen suorittaneet korkeakoulujen valinnoissa - nykytila
- Työryhmän ehdotukset
  - Valmiina valintoihin II – ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun
- **Seuraavat askeleet**

Seuraavat askeleet

- Tulossopimukset 2017-20
- Valmiina valintoihin I
  - lausuntokierros (mennyt)
- Valmiina valintoihin II
  - lausuntokierros (- 31.5.)
- Yhteinen toimenpideohjelma kesän aikana.

Aiheita

- Yleistä opiskelijavalinnoista
- Opiskelijavalinnoista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tulossopimuksissa kaudella 2017-20
- Ammatillisen koulutuksen suorittaneet korkeakoulujen valinnoissa - nykytila
- Työryhmän ehdotukset
  - Valmiina valintoihin II – ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluun
- Seuraavat askeleet

...KIITOS!